

CALLS

SCHUMANN • STRAUSS • HINDEMITH • NIELSEN • BERGE

The Horn has always been one of the brass instrument family's most fascinating members due to its sweet, yet full timbre. For centuries it has seen service as a signal horn, a post horn and as a musical instrument, but the development of the Valve Horn during the 1st half of the 19th century really placed the Horn in the forefront among solo instruments. Robert Schumann was among the first to acknowledge the full potential of the new instrument, and on this recording he and four colleagues speak to us with the electrifying and calling voice of the Valve Horn.

Med sin milde, men samtidig fulltonende klang har hornet alltid vært ett av de mest fascinerende medlemmer av blåseinstrumentfamilien. Det har vært benyttet som signalthorn, posthorn og som musikkinstrument i århundrer, men først etter utviklingen av ventilhornet i første halvdel av 1800-tallet kom hornet for alvor i fokus som soloinstrument. Robert Schumann var en av de første til å forstå det nye instrumentets potensial, og på denne innspillingen taler han og fire komponistkolleger til oss med hornets manende og kallende stemme.

Kjell-Erik Arnesen horn
Jørgen Larsen piano

21²⁰

Made in Norway 20©04 Lindberg Lyd AS

7 041888 504429

Kjell-Erik
Arnesen

Jørgen
Larsen

In 1849, **Robert Schumann's** (1810-1856) most active year yet, the composer started experimenting with the newly developed valve horn. Schumann wanted to explore the new instrument's musical and technical capacities and did so in three remarkable works: Adagio & Allegro op.70 for horn and piano, Konzertstück op.86 for four horns and orchestra and Fünf Gesänge op.137 for male voices and four horns. All these works demonstrate Schumann's uncanny sense of idiomatic perfection, which is all the more astonishing as the instrument in question was a brand new concept. The Adagio & Allegro, which is the first work on this CD, is a typical example of Schumann's singing, romantic style of writing, with its long sections of melody interwoven with jubilant firecracker virtuosity. This work has long established itself as one of the most important works for the horn ever written and is widely performed all over the world.

The life and times of German composer **Richard Strauss** (1864-1949) came to interact with the rise and fall of German nationalism and in many ways this had a troubling effect on his career. Himself a potent figure in musical circles in Germany and Austria as a brilliant conductor and composer of major orchestral works, operas, chamber music and songs, he was offered tempting influential positions in the early years of Nazi reign. His ambivalence towards national socialist teachings led to a schism with authorities some years later, but damage was done: contact with Nazis like Albert Speer was going to have a lasting effect on his posthumous fame. Strauss' music is often very graphic in its pastoral qualities – his love of the German nature, especially the Alps, led to many notable compositions. Exploiting effects of distance and perspective in his music it was only natural that the Horn came to be one of Strauss' most favoured instruments of melodic expression. He wrote pieces for horn during his entire life; the first one when he was only 13. The Andante, another early work, written as a silver wedding present to his father, was originally intended for a never-completed horn sonata. It shows much compositional inventiveness and originality of style, but is however all too seldom performed.

Respected as one of the most distinguished viola players of his time, **Paul Hindemith** (1895-1963) devoted the earlier part of his career to performance, while developing his powers as a composer. His compositional output came to reflect his extensive physical as well as psychological knowledge of instruments and instrumentalists which is very present in his many chamber music works. Attacked by German Nazi authorities for producing "Degenerate Art" (Entartete Kunst) he left his native Germany in 1935 and settled in the US in 1940. He devoted quite a lot of his time and musical skills to taking a stand against totalitarianism: Some of his works, like the haunting Sonata for Trumpet and Piano and the equally imaginative Sonata for Horn and Piano, both written in 1939, call out against Nazi political suppression with remarkable strength and clearly demonstrate how music can be used to reflect political ideas. Hindemith's horn Sonata has become one of the central chamber music works of the 20th century.

Carl Nielsen (1865-1931) was grouped with other Scandinavian composers of his generation such as Sibelius and Stenhammer, but is vastly different in his approach to music. He is more influenced by Mozart and Palestrina than Brahms and Wagner. Compared to most of his contemporaries, he was way ahead of them in form and dissonance as well as simplicity. He preceded Bartók and Stravinsky by a decade and yet we rarely see Nielsen trying to be "progressive". Often Nielsen is just thought of as a symphonist and that's all. But his output embraced virtually every form and yet his individual voice was clear throughout. The Canto Serioso (Serious Song) for horn (1913) was an audition test piece, exploiting the lower registers required of candidates for the 2nd & 4th horn positions in the Royal Danish Orchestra. The piece is typical of Nielsen's melodic and sonorous compositional style and clearly demonstrates the instrument's fascinating ability to communicate.

Sigurd Berge (1929-2002) studied composition with Finn Mortensen. He continued his music education in Stockholm, Copenhagen and Utrecht, where he studied electronic music. Berge held a number of important honorary posts in connection with music, such as the chairmanship of the Society of Norwegian Composers. His production embraces a great diversity of styles, including traditional tonal composition, twelve-tone-music, educational works, ensembles, electronic music, compositions for mixed media, orchestra music for television, chamber music, etc. Berge's interest in Norwegian and other folk music is reflected in some of the compositions in which he blended folk music elements together with a thoroughly modern musical language. Good examples of this are Horn Call (1972) and Raga for oboe and orchestra. The Horn Call is a lucid work based on Norwegian traditional folk song ("Lokk") as well as modern expression. It demonstrates in a compelling way Berge's creative ability as a composer and has become one of the best known solo horn pieces of the contemporary repertoire

Kjell Erik Arnesen (b. 1951) is Co-Principal Horn player with the Oslo Philharmonic Orchestra. He has since 1979 been a member of that orchestra. He studied at the State Academy of Music, where he presently is a faculty staff member. Arnesen pursues an active career as a chamber musician and has been a member of the Norwegian Chamber Orchestra and the Oslo Philharmonic Wind Soloists for years. He has also had several appearances as a soloist with these orchestras and ensembles. Between 1980 and 1985 he was a member of the Norwegian Brass Quintet. In 2002 he became the first musician to receive the prestigious Mariss Jansons Award, donated by a foundation within the Norwegian Ministry of Culture.

Pianist Jørgen Larsen (b. 1958) enjoys an active career as a recitalist with performances in Norway, London and Paris. He is also a brilliant chamber musician and has appeared as such in the Bergen International Music Festival and in numerous concert tours. Larsen has been engaged as an orchestra pianist with the Oslo Philharmonic Orchestra and is a member of the Trondheim Quartet. He has received scholarships and prizes and is currently appointed associate professor at the Trondheim Conservatory.

Året 1849 skulle bli **Robert Schumann's** (1810-1856) mest produktive år. Dette året startet han også sine eksperimenter med det nyutviklede ventilhornet, et instrument han skrev tre betydningsfulle verk for: Adagio & Allegro op.70 for horn og klaver, Konzertstück for fire horn og orkester, og Fünf Gesänge op.137 for mannskor og fire horn. I alle disse verkene viser Schumann sin nesten uhyggelige teft for idiomatisk, noe som er ekstra forbløffende all den tid det dreide om å skrive musikk for et fullstendig nytt instrument-konsept. Adagio & Allegro innleder denne CD'en med kammermusikk for horn og klaver og er et godt eksempel på Schumanns sangbare, romantiske komposisjonsstil, der lange melodilinj avløses av spenstig og jublende virtuositet. Verket har for lengst inntatt sin plass som ett av de viktigste i horn-litteraturen overhodet, og spilles over hele verden.

Den tyske komponisten **Richard Strauss'** (1864-1949) levetid falt sammen med den tyske nasjonalismens framvekst og fall, og dette skulle komme til å prege hans liv på flere måter. Han var en betydelig skikkelse i tysk og østerriksk musikkliv og hadde ervervet seg et stort navn som dirigent og komponist av store orkester-verker, operaer, kammermusikk og sanger, og han ble tilbudt smigrende og innflytelsesrike posisjoner i nazi-Tysklands første tid. Hans ambivalens til nasjonalsosialismen førte til at han brøt med sentrale maktpersoner noen år senere, men da var skaden allerede skjedd: Kontakten med framtrepende nazister som Albert Speer skulle få ødeleggende innvirkning på hans internasjonale ry i lang tid etter hans død. Strauss' musikk er ofte romantisk malende, og hans sterke kjærlighet til naturen – i særlig grad de tyske Alpene – skulle inspirere til en rekke verk. Ettersom dynamisk perspektiv hadde stor betydning for Strauss' musikk, var det bare naturlig at hornet kom til å bli ett av hans yndlingsinstrumenter for melodisk frasering. Han skrev musikk for horn hele livet igjennom; det første stykket for horn komponerte han i en alder av 13 år. Andante er også et tidlig verk, opprinnelig tilegnet faren på hans sølvbryllupsdag. Dette stykket er egentlig et fragment av en ufullført sonate og viser allerede mye av den kompositoriske fantasi og stilistiske originalitet som skulle bli Strauss' senere varemerker. Verket spilles altfor sjelden.

Hyllet som en av sin generasjons mest betydelige bratsjister, benyttet den tyske komponisten **Paul Hindemith** (1895-1963) den tidligste delen av sin kunstneriske løpebane til å spille konserter, mens han finslipte sine evner og kunnskaper som komponiststudent. Hans opusliste skulle etter hvert komme til å vise hans omfattende kunnskaper, så vel rent instrumentalt som musikalsk, og resulterte i en rekke fremragende kammermusikkverker. Han måtte forlate Tyskland i 1935 etter at hans musikk var blitt offentlig anklaget som "Entartet" (degenerert) og han slo seg i 1940 ned i USA. Mye av sin skapende kraft viet han arbeidet mot totalitære systemer, og noen av hans verker fra denne perioden, særlig den skremmende trompetsonaten og den like malende sonaten for horn og klaver roper ut motstand og advarsler mot nazi-regimet i hjemlandet. I disse verkene demonstrerer Hindemith til fulle hvordan politiske og etiske ideer kan formes i musikk. Sonaten er blitt ett av de sentrale kammermusikkverker fra det 20. århundre.

Carl Nielsen (1865-1931) blir gjerne satt i klasse med andre skandinaviske komponister av sin generasjon som Sibelius og Stenhammar, men hadde et fullstendig annerledes forhold til musikk. Han er mer påvirket av Mozart og Palestrina enn av Brahms og Wagner, og sammenlignet med sine samtidige var han langt forut for sin tid både når det gjaldt dissonantbruk og klarhet. Han var mer enn ti år forut for Bartok og Stravinsky, men bare unntaksvis ser vi at han forsøker å være "progressiv". Ofte blir han sett på som utelukkende en symfoniker, men hans livsverk inneholder verker for nesten alle tenkelige instrumenter og instrumentkombinasjoner og former. Likevel var hans klare individuelle stemme alltid godt hørbar. Canto Serioso (1913) ble skrevet som et prøvespillstykke beregnet på 2. og 4. hornister i det Kongelig Danske Symfoniorkester og skulle utforske de dypere delene av hornregisteret. Stykket er typisk for Nielsens melodiske og klangrike komposisjonsstil og demonstrerer klart hornets evne til kommunikasjon.

Sigurd Berge (1929-2002) studerte komposisjon med Finn Mortensen før han fortsatte studiene i Stockholm, København og Utrecht, der han studerte elektronisk musikk. Berge innehadde også en rekke tillitsverv i musikkmiljøet, blant annet som formann i Norsk Komponistforening. Hans produksjon omfatter et stort antall stiler og uttrykk, fra tradisjonelle tonale stykker, tolvtonemusikk, didaktisk musikk, kammermusikk, elektronisk musikk, til multimedieverker. Berge hadde stor interesse for folkemusikk og han hadde stor glede av å smelte sammen folkloristiske uttrykk med samtidsmusikalske uttrykksformer. Gode eksempler på dette er Horn-lokk (Horn Call) fra 1972 og Raga for obo og orkester. Horn-lokk er et lysende verk basert på en tradisjonsform som norsk lokk kombinert med modernisme. Det viser til fulle Berges evner som komponist og har oppnådd å bli ett av de best internasjonalt kjente nyere verker for solo horn.

Kjell Erik Arnesen (f. 1951) er alternerende solo-hornist i Oslo Filharmoniske Orkester og har vært ansatt i orkesteret siden 1979. Han har studert ved Norges Musikkhøgskole, hvor han i dag underviser. Arnesen er en svært aktiv kammermusiker, blant annet som mangeårig medlem av Det Norske Kammerorkester og Oslo-Filharmoniens Blåsesolister. Han har flere ganger vært solist med disse orkesterene og ensemblene. Arnesen var medlem av Den norske Messingkvintett fra 1980-85. Som første musiker fikk han i 2002 Mariss Jansons orkesterstipend, gitt av et fond opprettet av Kulturdepartementet.

Pianisten Jørgen Larsen (f. 1958) har gitt solokonserter i Norge, London og Paris. Han har markert seg som kammermusiker og akkompagnatør, blant annet gjennom engasjementer ved Festspillene i Bergen og flere turneer for Rikskonsertene. Larsen har vært orkesterpianist i Oslo Filharmoniske Orkester og er medlem i Trondheim Kvartett. Han har mottatt flere stipender og priser, og er for tider ansatt som 1. amanuensis i klaverfag ved Musikkonservatoriet i Trondheim.

Robert Schumann

1-2 Adagio & allegro 4:29 / 5:13

Richard Strauss

3 Andante für Horn und Klavier 4:56

Paul Hindemith

Sonate für Horn und Klavier

4 Mäßig bewegt 5:54

5 Ruhig bewegt 4:53

6 Lebhaft 7:17

Carl Nielsen

7 Canto serioso 4:07

Sigurd Berge

8 Horn-lokk 7:05

recorded at Jar church June 2003 by Lindberg Lyd AS
recording producer Jørn Simenstad / balance engineer Hans Peter L'Orange
piano technician Thron Irby Steinway / editing and CD-mastering Jørn Simenstad

man in circle Gustav Vigeland [©Vigeland-museet/BON02004]
portraitphoto Birgit Wærstad / instrumentphoto Lasse Paulsen
text Wolfgang Plagge / graphic design Morten Lindberg

2L is the exclusive and registered trade mark of Lindberg Lyd AS 20©04 [NOMPP0402010]

www.2L.no

worldwide distributed by Musikkoperatørene and www.2L.MusicOnline.no

Supported by Fond for Lyd og Bilde and Fond for Utøvende Kunstnere
This production was captured with microphones handcrafted by DPA and monitored with equipment from ELECTROCOMPANIE and B&W